

Про священну пам'ять, свято Перемоги, правду про воїнів Радянської Армії, воєнків ОУН-УПА, підрозділи НКВС СРСР та історичну справедливість і примирення : нотатки з пленуму районної ради Організації ветеранів України

Перед початком чергового пленуму голова районної ветеранської організації Іван Ковальов із сумом і болем повідомив, що за рік, що минув від часу проведення попереднього зібрання, пішли з життя 32 ветерани Великої Вітчизняної війни, не дочекавшись світлого 60-річного ювілею Перемоги. Нещодавно на 87 році скінчив свій нелегкий земний шлях офіцер Радянської Армії, визволитель Рівненщини, учасник Сталінградської та Курської битв, заступник голови районної ради ОВУ, голова районного комітету ветеранів військової служби Федір Федоров. Присутні відзначили пам'ять за службою людини усіх померлих мужних воїнів хвилиною мовчання.

А на порядок денний пленуму ради її президія запропонувала підбити підсумки святкування в районі 60-річчя визволення України від німецько-фашистських загарбників, зорієнтуватися в роботі з виконання рішень березневого (2005 р.) пленуму ради Організації ветеранів України й останнього пленуму обласної ради, а також визначити конкретні завдання на завершальному етапі підготовки до святкування в районі 60-річчя Великої Перемоги, обговорити звернення Президента України В. Ющенка про примирення ветеранів минулої війни.

Доповідь з цих питань зробив голова районної ради ОВУ, Іван Миколайович, зокрема, із задоволенням відзначив, що торік у зв'язку з підготовкою та святкуванням 60-річчя визволення України від фашистської навали вдалося помітно поживити військово-патриотичну роботу серед молоді та населення, гідно вшанувати творців Великої Перемоги, привернути увагу влади до потреб і проблем соціального захисту ветеранів Великої Вітчизняної, так, фронтовики, підпільники, партизани взяли діяльну участь у проведенні Всеукраїнської естафети "Слава визволителям України", закрили учнів навчальних закладів за кожним учасником війни, частіше почали проводити їх зустрічі з оніми поколіннями, активніше розгорнули свою діяльність кімнати та музеї бойової слави, молодіжні клуби й об'єднання. Наприклад, доповідчав відзначив успіхи учнівських і вчительських колективів Тиннінської, Зносіницької, Кілієвських і Немощицької загальноосвітніх шкіл.

Практично всі ветерани, котрі брали участь у боротьбі з німецькими зайдами, наблизили перемогу в тилу, отримали ордени Богдана Хмельницького або "За мужність", медалі "Захиснику Вітчизни" та "60 років визволення України від фашистських загарбників". За 2004 рік з бюджету району ветеранам міста вручили матеріальну допомогу в розмірі 4,5 тис. грн., підтримали також і військових мешканців. За клопотаннями президія ради ветеранів міська рада допомогла грошима 60 учасникам минулої війни. Іван Миколайович визнав, що за рівнем уваги, турботи влади про старше покоління 2004 рік можна назвати Роком ветерана. Як відомо, таким оголошений 2005 рік. Хоча ветерани поки що цього, як підкреслює доповідач, ще не відчують.

А невирішених проблем забезпечення гідного життя переможцям війни залишається, однак, ще дуже й дуже багато. За останні роки різко погіршилися забезпечення фронтовиків та учасників війни пільговими лікарнями, зросли ціни на них. Не вдалося дотримати слова про забезпечення цієї категорії людей до 9 травня 2005 року безплатними окулярами. Не знято з порядку денного і надання заслуженим ветеранам квартир з усіма комунальними вигодами, надійного телефонного зв'язку, безкоштовних путівок до санаторіїв або безкоштовного лікування, оперування в медичних закладах.

Хвиліце ветеранів і те, підкреслив І.М. Ковальов, і вони в цьому підтримують позицію учасників пленумів своєї організації в Києві та Рівному, що з наближенням до 60-річчя Перемоги з новою силою зріє потік фальсифікацій про цей трагічний період новітньої історії. З мови багатьох науковців і можновладців навіть зникло поняття "Велика Вітчизняна війна". У сучасних підручниках чомусь ігнорують історичні документи Тегеранської та Ялтинської конференцій, рішення Нюрнберзького процесу над головними військовими злочинцями. Водночас, посилено обліюється історія та діяльність організації ОУН-УПА, приписують їй усілякі подвиги в боротьбі з німецькими окупантами та великі заслуги, мало не вирішальний внесок у визволення України від загарбників. І зовсім замовчують про злочинця цих формувань передусім перед мирними людьми. Йдеться не тільки про населення України, а й Росії, Білорусі, Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини і інших країн. За роки незалежності в районі, і області та державі демонтували пам'ятники і героям Радянського Союзу, наприклад Д. Медведеву та М. Кузнецову, масово перейменовували вулиці з назвами героїв колишньої війни, знімали пам'ятники жертвам репресій ОУН-УПА.

Тому, мабуть, особисте звернення Президента України Віктора Ющенка до учасників березневого (2005 р.) пленуму ради Організації ветеранів України про примирення, прийняття відповідної декларації напередодні 60-річчя Перемоги разом з колишніми воєнками ОУН-УПА поки що не знаходить належної підтримки.

До слова, саме це питання найактивніше та найгостріше обговорювали на своєму пленумі сивочолі ветерани. Зазначу, що серед членів ради та запрошених, які взяли участь у зібранні, учасників бойових діл періоду Великої Вітчизняної війни було лише чоловік 5. Решта ж знає про дії воєнків ОУН-УПА на території краю в 1942-1952 роках з дитячих років чи з розповідей батьків, дідів, художніх творів, преси. Або ж із власних сімейних трагедій чи загинів близької або далекої родички.

Член районної ради Михайло Гризовський, наприклад, сказав, що ніколи не простить бандрівцям загинів у 1949 році його 7 рідних братів та інших членів родини в одну тільки ніч у Тинному. Не вважає він воєнків ОУН-УПА воюючою стороною проти фашистської Німеччини й тому, що в цьому селі вони розстріляли трьох радянських танкістів, котрі вели наступ на відступаючого ворога в лавах армії, що всі, але вимушені були зупинитися

на одному з хуторів, аби відремонтувати боєвою машину, і не тільки ці воїни залишилися навично в нашій землі, отримавши кулі від воєнків формувань ОУН-УПА.

Офіцер Радянської Армії Василь Яровий в власні очі бачив, як гинули його бойові побратими від куль у спину саме на території області Західної України. Упевнений ветеран і в законності, правомірності дій військ НКВС СРСР на захист конституційного ладу в тодішній Україні, на який зазіхали бойки ОУН-УПА, перебуваючи в підпіллі.

Фронтовики розповідають, що найважче їм воювалося в 1944 році проти німців саме на території західних областей, бо доводилося остерігатися й воєнків Повстанської армії, які були місцевими жителями й добре знали кожну стежку в рідному краї. Удень і вночі намагалися нищити радянських воїнів, котрі втекло просувалися на Захід, наближаючи перемогу, таку бажану для всього людства. Почесний голова районної ветеранської організації Ілля Борзова впевнено, що примирення все ж потрібне та можливе. Якби ж Організація ветеранів України не була так політизована, не перебувала під впливом комуністичних гасел, лозунгів та ідеологічних догм і під керівництвом члена КПУ, народного депутата України, генерала армії Івана Герасимова.

У своєму виступі держслужбовець, член ради Микола Лрник нагадав присутнім, що держава ще в 1993 році, прийнявши Закон "Про реабілітацію жертв політичних репресій", примирила тих воєнків ОУН-УПА, які не чинили злочинів перед людством, з колишніми бійцями Радянської Армії. А про те, що в той драматичний період діяли ще й звичайнісінькі банди, теж відомо. Вони, до речі, були як з однієї, так і з іншої сторони, з ними мабуть, дійсно не може бути примирення. І тому пан Микола закликав присутніх проголосувати за звернення членів районної ради Організації ветеранів України та районного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів до жителів Сарненщини, усього українського народу, запропонувавши заступником голови райдержадміністрації Василем Поліщуком, який і захитав його на пленумі.

Міський голова Леонтій Ніколайчук, син фронтовика Сергія Яковича Ніколайчука, теж звернувся до членів районної ради на підтримку звернення Президента про примирення, а вже робиться це в ім'я досягнення злагоди, миру, єдності народу, його згуртування, підтримки керівника держави. Йдеться про певний, духовний подвиг, який мають зробити на смілих роки сивочолі ветерани, не передаючи цю християнську прощу наступним поколінням.

Ветеран Збройних сил України Сергій Люстун звернув увагу присутніх на те, що всім варто нині обурюватися з приводу ліквідації Державного комітету із захисту прав ветеранів, а запропоноване звернення тепер не приймати. Все владнається саме собою, без обурення громадськості, протистояння ветеранських організацій.

Ділилися думками й інші члени ради та запрошені. А результат був такий. За прийняття запропонованого тексту звернення про примирення проголосували лише один член ради. Зійшлися, однак, на тому, що все ж не

варто відкидати ідею братання. Примиритися ж ветерани в Іспанії, Росії, Словаччині, інших державах, котрі не зі своєї вини були у свій час по різні боки барикад. Але змогли вони по-новому подивитися на речі, відкинути емоції та поцінувати один одному руки, визнати свої провини, якщо такі були, похристиянськи покаятися, з однаковою молитвою звертатися до Всевишнього за упокій душі усіх убитих воїнів.

Виходить, не можемо поки цього досягти штурмом, швидко, одним залпом. Потрібно зацікавленіше шукати шляхи до порозуміння, бути відкритими для того, аби почути й іншу сторону, зрозуміти її. Адже не все так просто. Не має права нікто вважати себе єдиним суддею.

Поміркуймо і про таке. Головною метою, основою ідеєю (і прекрасною!) членів формувань ОУН-УПА було створення самостійної Української держави, яка була б у 40-50 роках ХХ століття ані під чоботом німців, ані під покровом більшовицького режиму СРСР, винного в небажаних репресіях, голодоморі, насильницькій колективізації та ін. І тому учасники визвольних змагань водночас боролися і проти радянської влади на території УСРР, і проти німецьких загарбників, захищаючи свій люд від злочинів фашистів над мирним населенням. Мабуть, з точки зору здорового глузду, історичного моменту така тактика та стратегія (спочатку це й тісно співробітництво з новим німецьким порядком і навіть відкриті боротьба в есесівських формуваннях проти військ Радянської Армії) були з початку і до кінця хитрими, неадекватними, утопічними та передчасними. Вони не були б можливими, реалізованими, бо не визріла для цього ситуація. Навіть якщо, не дай Боже, світом правив фашизм, альянсу, незалежної, самостійної України не було б. Вона ж такою стала нині саме завдяки перемозі над фашизмом і розпадом через майже півстоліття після Великої Перемоги в 1945 році колишнього СРСР і це основна правда. Така історична правда і доля. Як і те, звичайно, що ідеї, з якими боролися справжні воєнки ОУН-УПА, стали реальністю. І вони, ці бійці, якщо совість не залямована й чисті в них руки, теж мають право сказати, що в борні за незалежну націю України є і їх внесок, їх заслуги.

А тому, повторю, більшість голосів на пленумі народних засідань ради ветеранів зафіксувала на продовження діалогу, проведення "круглих столів" активу та членів обох ветеранських організацій, спільних заходів, святкових походів. Можливо, варто було б у кожному селі провести сході громадян, почути їх мудру думку, переконатися, хто насправді чинив злочини проти мирного населення: бойки ОУН-УПА чи, як тепер усе більше стверджують, передягнені агенти НКВС, відряджені відповідним чином той же текст звернення. Чіткіше визначити, з ким має бути примирення, а з ким ні, кого і що обидві сторони засуджують і не прощають, у чому каються... Чи варто все забути й ніколи не гадувати? Пам'ять, певно, цього не дозволить нікому.

Георгій АЛЕКСАНДРОВИЧ.